

Nastavení parametrů Redistributivní platby v ČR ve srovnání s ostatními členskými státy a její efekt na příjmovou situaci zemědělských podniků v roce 2023 a předběžný odhad v roce 2024

Zpracováno na základě požadavku paní europoslankyně Ing. Veroniky Vrecionové

Odpovědný řešitel: Ing. Štěpán Kala, MBA, Ph.D.

Řešitelé: Ing. Tomáš Medonos, Ph.D.,

Ing. Martin Hruška,

Ing. Jana Macháčková

Praha, 25. dubna 2025

1. Porovnání nastavení redistribuční platby (CRISS) v komparaci s ostatními členskými státy EU 27

Vzhledem k tomu, že nastavení redistributivní platby (CRISS) v ČR je velmi často kritizováno nevládními organizacemi, bylo provedeno porovnání nastavení této platby u všech ČS EU. Podle *Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 ze dne 2. prosince 2021* by měly všechny ČS aplikovat redistributivní platbu a vyčlenit na ni min. 10 % rozpočtu obálky na přímé platby, protože je všemi ČS uznána připomínka nerovné distribuce přímých plateb v důsledku velikostní disparity farem v jejich distribuci a také jsou uznány výhody z rozsahu dosahované velkými podniky¹.

Z celkového počtu 27 ČS tuto redistributivní platbu uplatňuje 26 bez Dánska, které stanovilo rozpočet na RP ve výši 0 % (viz **Tabulka 1**). Podle článku 29, odstavce 1: „Členské státy poskytují doplňkovou redistributivní podporu příjmu pro udržitelnost („redistributivní podpora příjmu“) za podmínek stanovených v tomto článku a dále upřesněných v jejich strategických plánech SZP. Odchylně od prvního pododstavce tohoto odstavce nebo od článku 98 mohou členské státy potřebu přerozdělení podpory příjmu řešit prostřednictvím jiných nástrojů a intervencí financovaných z EZZF s cílem zajistit spravedlivější rozdělení a účinnější a účelnější zacílení podpory příjmu, a to za předpokladu, že ve svých strategických plánech SZP mohou prokázat, že je tato potřeba řešena dostatečně.“

ČS jsou v tabulce seřazeny sestupně podle Gini koeficientu pro velikost podniku na základě dat Zemědělského strukturálního šetření z roku 2013 (FSS 2013). Přičemž hodnota blížící se 1 vyjadřuje velmi vysokou míru duality mezi jednotlivými podniky a hodnota blížící se 0 vyjadřuje minimální dualitu. V evropském zemědělském kontextu nabývá Gini koeficient obvyklých hodnot od 0,48 až po 0,97. Je zajímavé, že i když ČR vykazuje největší průměrnou výměru podniku v EU, tak ale podle Gini koeficientu se ČR umístila na 4. místě po Bulharsku, Slovensku a Maďarsku. V tomto ukazateli hraje významnou roli i distribuce zastoupení jednotlivých velikostních skupin.

Při hodnocení nastavení RP není důležitá jen výše obálky, ale i další implementační kritéria. A zejména to, jaká je maximální výměra s uplatňovanou CRISS platbou, zda je aplikováno omezení na velikost farmy, která je oprávněna čerpat CRISS platbu, zda je vícepásmová, a zda je kombinována s dalším omezením v podobě stropování nebo degresivní platby u Základní platby za udržitelnost příjmu BISS. Zásadní rozdíl je v tom, pokud srovnáváme výši obálky na RP za těchto různých podmínek. ČR nastavila podmínky RP tak, že jsou oprávněny CRISS čerpat všechny podniky na prvních 150 ha. Přičemž 9 ČS nastavilo maximální velikostní limit podniku v rozpětí od 17 ha (Řecko), 50 ha (Rumunsko, Itálie, Chorvatsko), přes 150 ha (Španělsko), 300 ha (Polsko), 500 ha (Litva), 600 ha (Bulharsko) a až 1 200 ha (Maďarsko).

¹ Vzhledem ke všeobecně uznávané nutnosti prosazovat vyváženější rozdělování podpory malým a středně velkým podnikům viditelným a měřitelným způsobem by členské státy měly uplatňovat doplňkovou redistributivní podporu příjmu pro udržitelnost a vyčlenit na takovou podporu alespoň 10 % finančního rámce pro přímé platby. Aby bylo možné tuto doplňkovou podporu lépe zacílit a s ohledem na rozdíly ve struktuře zemědělských podniků po celé Unii, členské státy by měly mít možnost poskytovat na různé velkou hektarovou plochu různé částky doplňkové podpory, jakož i rozlišit podporu podle regionální úrovně nebo podle stejných skupin území, jak jsou stanoveny v jejich strategických plánech SZP pro účely základní podpory příjmu pro udržitelnost (odst. 59 úvodního zdůvodnění Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV)).

Tabulka 1: Srovnání nastavení redistributivní platby (CRISS) napříč 27 ČS EU pro období 2023+

Český stát	Charakteristiky faremní struktury ČS		CRISS- redistribu- tivní platba	Blíže informace k implementaci CRISS				Capping a degresivita BISS		
	průměrná velikost podniku (FSS 2020)	GINI koeficient (ha velikost podniku FSS 2013) - popisuje míru duality struktury farem	Podíl CRISS na PP	maximální výměra pro CRISS	sazba (€/ha)	zda jen na první ha pro podniky s limitem velikosti	uplatnění dvou a více pásmové redistribuce (včetně ha velikosti) ¹⁾	Capping- stropování PP (BISS nad 100 tis. €)	Degresivita PP (PP přesahující 60 tis. €, redukovaný o 85 %), některé ČS uplatňují i další tranše s diferencovanými sazbami krácení	uplatnění odpočtu mzdových nákladů
Bulharsko	BG	34,4	0,964	11,4%	30 ha	123	jen pro podniky do 600 ha	Ne	Ano	Ano
Slovensko	SK	94,9	0,938	10,3%	100 a 150 ha	80 a 40	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ano	Ano	Ano
Maďarsko	HU	21,2	0,936	14,0%	10 a 150 ha	80 a 40	jen pro podniky do 1 200 ha	Ano	Ano	Ano
Česko	CZ	120,8	0,869	23,0%	150 ha	153,9	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ne		
Portugalsko	PT	13,7	0,851	10,0%	20 ha	120	jen pro podniky do 100 ha	Ne	Ano	
Estonsko	EE	88,8	0,827	5,0%	10 a 130 ha	10 a 23	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ano		
Španělsko	ES	26,1	0,801	9,9%	diferencuje dle regionu 20 pásem a sazeb, zohledňuje specifické podmínky hospodaření, max. 150 ha			Ano	Ano	Ano
Kypř	CY	3,9	0,795	6,0%	30 ha	27,87	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ne		
Rumunsko	RO	4,4	0,794	10,0%	50 ha	50,61	jen pro podniky do 50 ha	Ne		
Lotyšsko	LT	28,5	0,772	8,9%	3-30, 100 ha	53 a 12	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ano	Ano	Ano
Litva	LV	28,5	0,757	20,0%	1-10, 10-20, 20-30, 30-50	75, 81, 95, 108	jen pro podniky do 500 ha	Ano	Ano	Ano
Řecko	EL	5,3	0,753	9,2%	min. 1-2 ha, 4 ha trvalé kultury, 11 ha o.p., 17 ha pastviny	17, 1	nemá podnik nárok na redistribuční podporu	Ano		
Itálie	IT	10,7	0,715	10,0%	14 ha	81,7	jen pro podniky od 0,5 ha do max. 50 ha	Ne		
Dánsko	DK	70,9	0,666	0,0%	-	-	-	-		
Švédsko	SE	51,1	0,662	5,0%	150 ha	15,4	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ne		
Německo	DE	63,1	0,653	12,0%	40 a 60 ha	69,16 a 41,49	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ano		
Polsko	PL	11,3	0,637	11,6%	30 ha	40	jen pro podniky 1-300 ha	Ne		
Francie	FR	69,6	0,606	10,0%	52 ha	n.ú.	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ne		
Malta	MT	1,3	0,602	6,0%	-	-	-	-		
Rakousko	AT	23,5	0,584	10,0%	20 a 40 ha	44 a 22	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ano	Ano	Ano
Nizozemsko	NL	34,5	0,580	10,0%	40 ha	54	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ne		
Slovensko	SI		0,552	5,9%	RP není zavedena, řeší se platbou BISS na prvních 8,2 ha (průměrnou výměrou)			Ne	Ano	
Belgie - Valons	BE	38,0	0,523	13,4%	30 a 60 ha	143	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ano	Ano	Ano
Belgie - Flandry	BE	38,0	0,523	13,4%	30 ha	52,76	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ne	Ano	Ano
Lucembursko	LU	70,3	0,515	11,9%	30 a 70 ha	30 a 70	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ano		
Irsko	IE	34,6	0,496	10,0%	30 ha	43,14	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ne	Ano	Ano
Finsko	FI	50,0	0,489	5,0%	50 ha	18	bez omezení velikosti podniku, tj. všichni	Ne		
Chorvatsko	HR	8,6	n.u.	20,0%	20 a 30 ha	110,12	jen pro podniky do 50 ha	Ano		

1) Zdroj: EK-CAP for 2023-2027; 28 CAP Strategic Plans at a Glance, 12/2022 (str. 19)

2) Legislativa SZP od roku 2023 poskytuje členským státům flexibilitu při uplatňování snížení až o 85 % podpory základního příjmu obdržené jedním zemědělským podnikem na částky přesahující 60 000 EUR (degresivita). Některé členské státy umožňují odečíst mzdové náklady zemědělců – včetně neplacené (rodinné) práce – od částky přímé podpory, aby se zajistilo, že zaměstnanost zemědělců nebude nepřiměřeně ovlivněna.

3) Zdroj: EK-Mapping and Analysis of CAP Strategic Plans, Assessment of joint efforts for 2023-2027, 06/2023 (str. 83)

Zdroj: vlastní zpracování ÚZEI na bázi Strategických plánů pro jednotlivé ČS.

Vzhledem k tomu, že ČR nezavedla velikostní limit, tak pokud chceme srovnat obálky, tak je třeba odvodit, jaká by byla potřeba obálky na RP pro podniky do aplikovaného velikostního limitu 150 ha, na kterou by postačovalo 16 % obálky, protože zbývajících 7 % do 23 % pobírají podniky nad velikostní limit 150 ha.

Jinak ČR se nějak zásadně nevzdaluje od jiných ČS mírou obálky na RP, protože Litva stanovila 20% obálku a současně uplatňuje velikostní limit pro podniky do 500 ha a Chorvatsko stanovilo také 20% obálku, a současně na tuto platbu mají oprávnění jen podniky do 50 ha.

Pokud se podíváme na porovnání nastavení RP při seřazení ČS dle Gini koeficientu pro průměrnou výměru (dle míry duality), tak je zajímavé, že ČS s nižší mírou duality nastavují nadprůměrnou výši obálky pro RP (Belgie, Lucembursko) a současně uplatňují i stropování Základní platby pro udržitelnost (BISS). A zase naopak ČS s relativně vysokou mírou duality farem uplatňují jak RP, tak i stropování a degresivitu BISS, ale některé ČS stropování a degresivity neuplatňují.

2. Vyhodnocení působení redistributivní platby na snížení příjmové nerovnosti v rámci velikostních kategorií podniků v roce 2023

Efekty redistributivní platby není možné posuzovat izolovaně a komplexní působení dopadů redistributivní platby spolu s dalšími efekty ostatních politik působících na příjmovou situaci v roce 2023 v kontextu významných změn na agrárních trzích, které byly posuzovány vůči období let 2017-2021 a velmi úspěšnému finančnímu roku 2022, byly vyhodnoceny ve zpracovaném MTÚ pro pana ministra Marka Výborného, který byl zpracován a předán dne 14.1.2025.

Co se týče změn ve vývoji agrární politiky, tak hodnocené období let 2017-21, které slouží jako báze pro srovnání úrovně provozních podpor v roce 2023, je z pohledu podmínek shodné s rokem 2022 vzhledem ke stejnému programovacímu období 2014-2022. Pokud se však podíváme na **zdroje skutečných změn v navýšení či poklesu provozních dotací za rok 2023** dle jednotlivých skupin pro jednotlivé kategorie podniků (viz **Tabulka 2**), tak dochází u všech kategorií podniků k výraznějšímu poklesu **Jednotné platby na plochu (BISS)** a to z těchto důvodů: došlo ke snížení celkové obálky na přímé platby (PP), dále další snížení v důsledku převodu 2,5 % na intervenci mladých farmářů v rámci 2. pilíře, posílení kurzu Kč vůči € a především zavedení **redistributivní platby**, s rozsahem 23 % obálky na intervence P1. Přitom **zavedení redistributivní platby (CRISS)** působí na zlepšení provozních dotací a nakonec i příjmů kategorií podniků v případě velikostních skupin do 500 ha a podniků zaměřených na chov přežvýkavců, a v opačném případě působí na snížení provozních dotací potažmo příjmů vybraných kategorií, tj. u kategorií podniků nad 500 ha a všech ostatních kategorií podniků, což v konečném důsledku vede k postupnému přibližování úrovně dosahovaných příjmů napříč velikostními kategoriemi podniků.

Tabulka 2: Změna struktury jednotlivých skupin dotací v nastavení společné a národní dotační politiky u jednotlivých kategorií podniků v roce 2023 (reálná předběžná) vůči období let 2017-21 (Kč/ha)

Ukazatel (Kč/ha)/Kategorie podniků	ČR celkem	ne-ANC	ANC-O	ANC-H	poľní výr.	mléko	přezv.	smíř. výr.	do 100 ha	100 - 500	500 - 1000	1000 - 2000	nad 2000
Provozní dotace a podpory celkem	-2 684	-2 926	-2 548	-1 693	-1 350	-5 330	-562	-4 097	1 871	294	-2 573	-4 381	-5 428
Platby oddělené od produkce ¹⁾	-576	-744	-498	-225	-457	-823	375	-1 051	1 742	688	-1 072	-1 348	-1 481
z toho Redistribuční platba	2 122	1 548	1 694	1 652	2 146	1 211	3 564	1 096	3 564	2 653	724	371	169
Platby AEKO + EZ	-105	-26	-17	-324	16	-157	-289	-62	44	193	-368	-124	-163
Dotace na ANC	-14	-4	91	-18	38	-1	-36	28	-11	79	-67	54	-91
Dotace na výrobní spotřebu	-38	-56	-51	33	83	-4	63	-179	185	59	46	-60	-252
Dotace na externí faktory	55	51	55	70	42	127	49	49	67	62	52	74	26
TOP UP a ostatní dotace	-2 008	-2 151	-2 129	-1 221	-1 077	-4 478	-720	-2 880	-152	-798	-1 164	-2 978	-3 467
z toho podpory OZE	-1 346	-1 468	-1 467	-635	-571	-3 662	-56	-2 088	-20	-119	-531	-2 236	-2 653
z toho celkové podpory na plodiny	-37	-66	-34	-7	-62	-42	1	-75	201	-63	-52	-67	-80
z toho celkové podpory na zvířata	-98	-50	-95	-183	-4	-151	-277	-80	-139	-73	-135	-62	-97

1) Do roku 2022 zahrnuje SAPS, Greening a Mladého zemědělce, od roku 2023 zahrnuje BISS, CRISS,

Ekoplatbu, Mladého zemědělce a Malého zemědělce

Zdroj: FADN 2017-2023, vlastní výpočty ÚZEI

Dále je možné pozorovat, že vlastní posílení a změny v nastavení **plošných opatření AEKO a EZ** v prvním roce implementace nové SZP se ještě tolik nepromítly do pozitivní změny podpor v přepočtu na ha z. p., což může být způsobeno i pozvolným náběhem nově zavedených intervencí v 1. roce platnosti Strategického plánu 2023-27. Změny v nastavení **plateb ANC** a posílení měnového kurzu vedou k diferencovaným dopadům napříč jednotlivými kategoriemi podniků, a to jak pozitivním

(ANC-Ostatní), tak negativním směrem (ne-ANC, ANC-Horská). U všech kategorií podniků rozdělených dle ANC mají však velmi mírné dopady.

V případě **dotací na výrobní spotřebu**, kde jsou vykazovány podpory na snížení ceny vstupů (zelená nafta – pokles o 393 mil. Kč, ozdravené programy v rámci národních dotací – pokles o 505 mil. Kč, podpora PGRLF na podporu pojištění – pokles o 115 mil. Kč), dochází z důvodu úsporných opatření k jejich poklesu v roce 2023 vůči období 2017-21.

Tabulka 3: Změna struktury jednotlivých skupin dotací v nastavení společné a národní dotační politiky u jednotlivých kategorií podniků v roce 2023 (reálná předběžná) vůči období let 2017-21 (změna v %)

izatel (Kč/ha)/Kategorie podniků	ČR celkem	ne-ANC	ANC-O	ANC-H	polní výr.	mléko	přezv.	smíř. výr.	do 100 ha	100 - 500	500 - 1000	1000 - 2000	nad 2000
Provozní dotace a podpory celkem	-22,3	-28,4	-20,2	-11,0	-16,2	-31,6	-3,7	-31,5	16,9	2,7	-21,8	-33,7	-43,3
z toho oddělené od produkce ¹⁾	-11,1	-14,4	-9,6	-4,3	-8,8	-15,9	7,2	-20,5	33,0	13,2	-20,5	-26,1	-29,2
z toho Redistribuční platba	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Platby AEKO + EZ	-6,9	-3,6	-1,1	-8,8	5,3	-7,5	-6,2	-5,0	1,9	10,7	-18,7	-9,6	-18,8
Dotace na ANC	-1,2	-4,2	6,1	-0,5	14,3	-0,1	-1,3	2,6	-0,9	6,0	-4,4	5,0	-14,0
Dotace na výrobní spotřebu	-3,9	-5,3	-5,3	4,7	11,3	-0,4	13,4	-13,4	31,6	9,9	5,3	-5,0	-19,4
Dotace na externí faktory	47,3	43,6	43,8	73,7	34,4	87,5	50,6	43,3	48,2	34,7	50,0	70,0	32,6
TOP UP a ostatní dotace	-65,4	-68,2	-65,9	-51,7	-62,4	-72,3	-43,6	-70,3	-10,3	-49,7	-54,1	-71,4	-76,2
z toho podpory OZE	-93,1	-95,8	-91,2	-87,2	-86,0	-97,6	-39,1	-94,8	-40,2	-64,7	-82,1	-95,2	-95,3
z toho celkové podpory na plodiny	-9,8	-11,3	-13,7	-6,1	-13,2	-17,0	0,9	-19,8	59,5	-19,2	-14,6	-16,6	-18,6
z toho celkové podpory na zvířata	-16,8	-16,5	-12,9	-18,4	-6,7	-10,6	-28,3	-10,5	-27,1	-16,3	-22,9	-8,9	-16,2

Zdroj: FADN 2017-2023, vlastní výpočty ÚZEI

Další skupinou přímých podpor jsou **komoditně vázané podpory** ve formě VCS (dobrovolně vázaná podpora) nebo v podobě PVP (přechodná vnitrostátní podpora – dříve Top Up), které vesměs působí spíše v podobě poklesu na celkový příjem, a to ve větší míře u komodit RV než ŽV (viz výše).

Odlišný efekt má změna v dotační politice na **podporu výroby energií z obnovitelných zdrojů**, protože **pokles v podpoře ze strany daňových poplatníků je vyrovnán zvýšenou výkupní cenou energií** a navýšení hodnoty tržeb v ostatní produkci v roce 2022 ve srovnání s obdobím 2017-21, kdy dochází ke zvýšení ostatní produkce o 24 % ve skupině podniků do 100 ha, o 47 % v kategorii 100-500 ha, o 50 % v kategorii 1 000-2 000 ha a o 39 % v kategorii nad 2 000 ha.

Dopady změn politiky do příjmové situace:

Současně nově implementovaná redistribuční platba přispěla k vyrovnávání příjmů mezi skupinami při vyjádření ČPH /AWU vůči průměru (viz další odstavec), ale tržní efekty způsobily v konečném důsledku oddálení jednotlivých velikostních skupin, protože kategorie podniků do 100 ha dosahovaly úrovně 47 % vůči průměru v období 2017-21, zatímco v roce 2023 jen 48 %. Naproti tomu kategorie podniků nad 2 000 ha dosahovaly úrovně 126 % vůči průměru v období 2017-21, zatímco v roce 2023 už 129 %.

Příspěvek nové SZP po roce 2023 je možné hodnotit na základě očištěných dat, které nezohledňují změnu v provozních podporách OZE, protože provozní podpory v přepočtu na ha zemědělské půdy ve větší míře respektují degresivní trend ve vztahu k velikosti podniku a eliminují tak nevyváženost, která vyplývá ze strukturálních a tržních výhod velkých podniků. Nejvyšší relativní zvýšení příjmu vykazuje skupina do 100 ha, u které je růst podpořen zvýšením jednotkových provozních podpor. Z pohledu hodnocení úrovně příjmů se díky novému nastavení SZP posunuli z úrovně 47 % sektorového průměru na 61 % (sloupce 19 a 21, **Tabulka 4**). Proporčně nižší, ale stále růst příjmu vykazuje také skupina podniků od 100 do 500 ha, která se posunula z úrovně 105 % dosahuje v nových podmínkách nejvyšší příjem na úrovni 123 % sektorového průměru. Ve velikostní kategorii 500-1000 ha došlo ke snížení z hodnoty 110 % průměru na 103 %. Ve velikostní kategorii 1 000-2 000 ha došlo k výraznější redukci provozních podpor na ha (-18,5 %) a při zohlednění změn

cenových relací v roce 2023 také k většímu poklesu ČPH/AWU o -26 %, v důsledku čehož poklesla výsledná úroveň příjmů z úrovně 111 % na 101% úroveň průměru. Taktéž ve skupině nad 2 000 ha i přes největší relativní pokles provozních dotací (-21,3 %) a silný meziroční pokles cen produkce, poklesl příjem nejvíce až o 33,6 %, ale přesto dosahuje druhého nejvyššího příjmu (113 % úrovně průměru z původní hodnoty 126 %).

U velikostních kategorií podniků podle obhospodařované výměry z. p. se již projevuje efekt nově zavedené redistribuční platby, která eliminuje důchodovou nespravedlnost malých vůči velkým podnikům (blíže viz Tabulka 4).

Tabulka 4: Vyhodnocení dopadů změn v nastavení společné a národní dotační politiky do příjmu jednotlivých kategorií podniků v roce 2023 vůči období let 2017-21 bez vlivu trhu

indikátor / období	Průměrná výměra z. p. (*)			Δprov. dotací 2023								Δprov. dotací 2023 bez podpory OZE							
	2017-21	2022	2023	data 2017-21	data 2022	data 2023 (p)	data 2023 (rp)	Δprov. dotací 2023 (p) vůči 2017-21	Δprov. dotací 2023 (rp) vůči 2017-21			data 2017-21	data 2022	data 2023 (p)	data 2023 (rp)	Δprov. dotací 2023 (p) vůči 2017-21	Δprov. dotací 2023 (rp) vůči 2017-21		
faremní systém (kategorie podniku)/mj.	ha	ha	ha	K€/ha	K€/ha	K€/ha	K€/ha	K€/ha	%	K€/ha	%	K€/ha	K€/ha	K€/ha	K€/ha	K€/ha	%	K€/ha	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Celkem	220	255	252	12 008	11 421	11 652	9 325	-356	-3,0	-2 694	-22,3	10 563	10 270	10 496	9 226	-67	-0,6	-1 337	-12,7
Převažující část z.p. mimo ANC	218	256	269	10 314	9 559	11 967	7 398	1 673	16,2	-2 926	-28,4	8 791	8 403	10 761	7 324	1 980	22,5	-1 457	-16,6
Převažující část z.p. v jiné než horské ANC	227	259	241	12 628	12 268	13 589	10 090	961	7,6	-2 548	-20,2	11 021	10 973	12 303	9 989	1 282	11,6	-1 082	-9,8
Převažující část z.p. v horské ANC	213	242	234	15 418	15 234	16 753	13 726	1 335	8,7	-1 693	-11,0	14 690	14 554	16 171	13 632	1 481	10,1	-1 058	-7,2
Polní výroba	209	244	249	8 852	7 941	9 754	7 002	1 402	16,8	-1 350	-16,2	7 688	7 888	9 222	6 909	1 534	20,0	-779	-10,1
Produkce mléka	357	428	441	16 878	15 681	16 645	11 548	-234	-1,4	-5 330	-31,6	13 124	12 664	13 642	11 457	517	3,9	-1 668	-12,7
Chov skotu a zvířat ZOP	140	152	140	14 996	14 802	17 432	14 434	2 436	16,2	-562	-3,7	14 853	14 460	17 318	14 347	2 464	16,6	-506	-3,4
Smišená výroba	396	513	488	13 027	12 218	13 971	8 930	944	7,2	-4 097	-31,5	10 824	10 580	12 209	8 815	1 395	12,8	-2 009	-18,6
do 100 ha	37	43	44	11 069	11 345	13 133	12 960	2 044	18,4	1 871	16,9	11 038	11 271	13 092	12 929	2 054	18,6	1 891	17,1
100 - 500 ha	212	204	202	10 727	10 743	11 568	11 020	841	7,8	294	2,7	10 543	10 622	11 421	10 955	878	8,3	413	3,9
500 - 1000 ha	735	747	738	11 830	11 258	10 755	9 257	-1 075	-9,1	-2 573	-21,8	11 184	10 936	10 238	9 141	-945	-8,5	-2 043	-18,3
1000 - 2000 ha	1 428	1 442	1 443	13 006	12 308	10 561	8 624	-2 445	-18,8	-4 381	-33,7	10 658	10 344	8 683	8 513	-1 975	-18,5	-2 145	-20,1
nad 2000 ha	3 022	3 153	3 166	12 531	11 219	9 894	7 103	-2 638	-21,0	-5 428	-43,3	9 746	8 990	7 665	6 971	-2 080	-21,3	-2 774	-28,5

Pozn. *) Průměrná výměra zemědělského podniku

Pozn.: 2023(p) – predikce výsledků roku 2023; 2023(rp) – reálné předběžné výsledky roku 2023

Zdroj: FADN 2017-2023, vlastní výpočty ÚZEI

Tabulka 4: Vyhodnocení dopadů změn v nastavení společné a národní dotační politiky do příjmu jednotlivých kategorií podniků v roce 2023 vůči období let 2017-21 bez vlivu trhu – pokračování

indikátor / období	AWU/100 ha z.p.			ΔČPH/AWU při simulaci změny prov. dotací 2023							ΔČPH/AWU při simulaci změny prov. dotací 2023 bez OZE						
	2017-21	2022	2023	data 2017-21	úroveň vůči průměru	data 2017-21 při prov. dotacích 2023	úroveň vůči průměru	ΔČPH v důsledku změny prov. dotací 2023			data 2017-21	úroveň vůči průměru	data 2017-21 při prov. dotacích 2023 bez OZE	úroveň vůči průměru	ΔČPH v důsledku změny prov. dotací 2023 bez OZE		
faremní systém (kategorie podniku)/mj.	ha	ha	ha	K€/AWU	% vůči průměru	K€/AWU	% vůči průměru	K€/AWU	%		K€/AWU	% vůči průměru	K€/AWU	% vůči průměru	K€/AWU	%	
	1	2	3	20	21	22	23	24	25		26	27	28	29	30	31	
Celkem	2,48	2,28	2,30	682 922	100	604 118	100	-78 804	-11,5		624 629	100	599 809	100	-24 820	-4,0	
Převažující část z.p. mimo ANC	2,49	2,31	2,26	735 902	108	648 874	107	-87 028	-11,8		674 415	108	646 031	108	-28 385	-4,2	
Převažující část z.p. v jiné než horské ANC	2,49	2,32	2,38	654 175	96	571 579	95	-82 596	-12,6		589 674	94	565 652	94	-24 022	-4,1	
Převažující část z.p. v horské ANC	2,37	2,04	2,20	602 104	88	573 838	95	-28 266	-4,7		571 344	91	569 607	95	-1 737	-0,3	
Polní výroba	1,81	1,65	1,66	794 847	116	756 459	125	-38 388	-4,8		758 191	121	750 836	125	-7 356	-1,0	
Produkce mléka	3,61	3,12	3,12	646 897	95	550 170	91	-96 726	-15,0		542 958	87	547 232	91	4 275	0,8	
Chov skotu a zvířat ZOP	1,99	1,72	1,85	528 474	77	557 405	92	28 931	5,5		521 329	83	552 710	92	31 382	6,0	
Smišená výroba	2,71	2,45	2,46	704 791	103	587 355	97	-117 436	-16,7		623 598	100	582 672	97	-40 926	-6,6	
do 100 ha	4,51	4,50	4,44	323 607	47	369 871	61	46 263	14,3		322 485	52	369 188	62	46 703	14,5	
100 - 500 ha	1,93	1,85	1,90	718 582	105	741 683	123	23 100	3,2		709 042	114	738 264	123	29 222	4,1	
500 - 1000 ha	2,07	2,07	2,11	753 316	110	620 063	103	-133 253	-17,7		722 058	116	614 576	102	-107 482	-14,9	
1000 - 2000 ha	2,46	2,23	2,27	760 987	111	611 598	101	-149 389	-19,6		665 549	107	606 681	101	-58 867	-8,8	
nad 2000 ha	2,27	1,92	1,88	861 134	126	684 886	113	-176 249	-20,5		738 187	118	677 875	113	-60 312	-8,2	

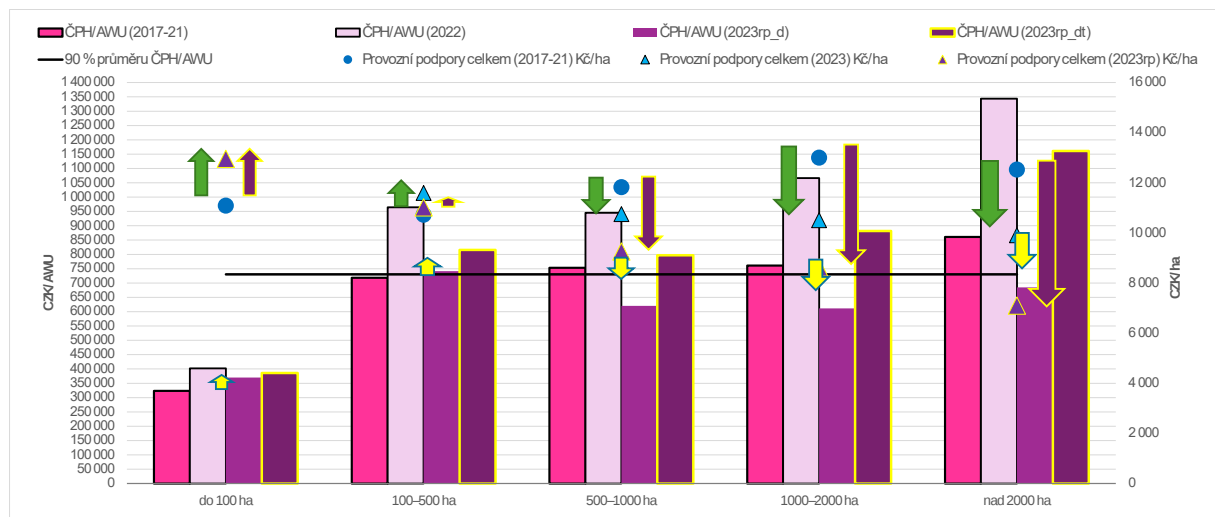
Pozn.: 2023(p) – predikce výsledků roku 2023; 2023(rp) – reálné předběžné výsledky roku 2023

Zdroj: FADN 2017-2023, vlastní výpočty ÚZEI

Přitom díky změnám na trhu zemědělských komodit a aplikováním redistribuční platby dochází k vyššímu stupni důchodové spravedlnosti v roce 2023 při srovnání se situací bez zavedení redistributivní platby. Pokud srovnáme s výchozím obdobím let 2017-21 (srovnej sloupce 11 a 17, **Tabulka 5**), tak v roce 2023 dosahovaly podniky do 100 ha 48 % průměrného příjmu a podniky nad

2 000 ha 129 % a v období 2017-21 podniky do 100 ha 47 % a podniky nad 2 000 ha 126 %, než kdyby redistribuční platba nebyla implementována.

Graf 1: Zemědělský příjem a provozní podpory dle velikosti podniku pro období 2017-2021 a skutečnost politiky 2023

Pozn.: 2023(rp) – reálné předběžné výsledky roku 2023

Pozn.: symbol za podtržítkem _d ... efekt politiky; _dt ... efekt politiky a trhu

Zdroj: FADN 2017-2023, vlastní výpočty ÚZEI

Tabulka 5: Vývoj úrovně provozních dotací a zemědělského příjmu se zohledněním vlivu trhu

		období				Provozní dotace		Změna prov.dotací		Změna provozních dotací		ČPH / AWU						Δ ČPH / AWU		Změna ČPH / AWU			
indikátor		2017-2021	2022	2023(p)	2023(rp)	2022 / (2017-21)	2023 / 2022	2022 / (2017-21)	2023 / 2022	2023 / (2017-21)	2017-2021	úroveň vůči průměru	2022	úroveň vůči průměru	2023(p)	úroveň vůči průměru	2023(rp)	úroveň vůči průměru	2022 / (2017-21)	2023 / 2022	2022 / (2017-21)	2023 / 2022	2023 / (2017-21)
faremní systém (kategorie podniku) / mj.		Kč/ha	Kč/ha	Kč/ha	Kč/ha	Kč/ha	Kč/ha	%	%	%	Kč/AWU	% vůči průměru	Kč/AWU	% vůči průměru	Kč/AWU	% vůči průměru	Kč/AWU	% vůči průměru	Kč/AWU	Kč/AWU	%	%	%
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
ANC (LFA)	Celkem	12 008	11 421	11 652	9 325	-588	-2 096	-4,9	-18,4	-23,3	682 922	100	952 096	100	666 597	100	809 347	100	269 174	-182 749	39,4	-15,0	18,5
	Převažující část z.p. mimo ANC	10 314	9 559	11 987	7 388	-755	-2 371	-3,3	-22,7	-23,4	735 902	108	1 048 669	110	799 925	120	924 297	114	312 767	-124 372	42,5	-11,9	25,6
	Převažující část z.p. v jiné než horské AN	12 628	12 268	13 589	10 080	-360	-2 188	-2,9	-17,8	-20,2	654 175	96	895 339	94	686 747	103	791 043	98	241 163	-104 296	36,9	-11,6	20,9
	Převažující část z.p. v horské ANC	15 418	15 234	16 753	13 726	-184	-1 599	-1,2	-9,9	-10,0	602 104	88	774 894	81	656 489	98	715 692	88	172 791	-39 202	28,7	-7,6	18,9
Výrobní zaměření	Polní výroba	8 352	7 941	9 754	7 002	-411	-940	-4,9	-11,8	-11,2	794 847	116	1 200 308	126	866 259	130	1 033 283	128	405 460	-167 024	51,0	-13,9	30,0
	Produkce mléka	16 878	15 681	16 645	11 548	-1 197	-4 333	-7,1	-25,4	-33,6	646 897	95	892 614	94	638 896	96	765 755	95	245 717	-126 859	38,0	-14,2	18,4
	Chov skotu a zvířat ZOP	14 996	14 802	17 432	14 434	-194	-368	-1,3	-2,5	-3,7	528 474	77	562 050	59	649 515	97	605 783	75	33 576	43 733	6,4	7,8	14,6
	Směšená výroba	13 027	12 218	13 971	8 930	-899	-3 388	-6,2	-25,9	-33,5	704 791	103	1 032 486	108	737 198	111	884 842	109	327 695	-127 644	46,5	-14,3	25,5
Velikost	do 100 ha	11 089	11 345	13 133	12 960	256	1 615	2,3	14,2	16,9	323 607	47	402 019	42	369 024	55	385 521	48	78 412	-16 498	24,2	-4,1	19,1
	100 - 500 ha	10 727	10 743	11 568	11 020	16	277	0,2	2,6	2,7	718 582	105	964 412	101	763 428	115	863 920	107	245 830	-100 492	34,2	-10,4	20,2
	500 - 1000 ha	11 830	11 258	10 755	9 257	-572	-2 001	-4,8	-17,8	-23,8	753 316	110	945 424	99	699 252	105	822 338	102	192 108	-123 086	25,5	-13,0	9,2
	1000 - 2000 ha	13 006	12 308	10 561	8 624	-688	-3 683	-5,4	-28,9	-33,7	760 987	111	1 066 466	112	660 332	99	863 399	107	305 479	-233 067	40,1	-19,0	13,5
	nad 2000 ha	12 531	11 219	9 894	7 103	-1 322	-4 416	-10,5	-35,7	-43,3	861 134	126	1 343 499	141	741 591	111	1 042 545	129	482 365	-300 954	56,0	-22,4	21,1

Zdroj: FADN 2017-2023, výsledky kalkulačky K2 pro rok 2023, vlastní výpočty ÚZEI

Co se týče roku 2024, tak nastavení obálky pro redistributivní platbu zůstává shodné, tj. že obálka pro rok 2023 i 2024 představuje 189,4 mil. €, a v přepočtu na Kč v důsledku změny měnového kurzu činí sazba redistributivní platby do max. velikosti 150 ha částku 3 536,47 Kč/ha pro rok 2023 a 3 599,44 Kč/ha pro rok 2024.

Potom odhad ekonomických výsledků pro rok 2024² na základě skutečných dat za rok 2023 a dopočítaných pomocí cenových indexů ČSÚ k cenám zemědělské produkce a vstupů prezentovaný v následující tabulce uvádí, že přes změnu ve výši provozních podpor v přepočtu na ha příjem vyjádřený v Čisté přidané hodnotě na pracovníka vykazuje i přes uplatnění redistributivní platby rostoucí tendenci se zvyšující se velikostí podniků.

Tabulka 6: Odhad vybraných položek Standardního výstupu FADN za rok 2024 (bez podniků výrobního zaměření Chovu prasat a drůbeže)

Podniky celkem	Celkem	Ekonomická velikost podniku			
		malá (IV.-VI.)	střední (VII.-IX.)	velká (X.-XI.)	největší (XII.-XIV.)
Celková produkce v Kč/ha	49 455	20 667	29 531	38 999	65 253
Produkce rostlinné výroby v Kč/ha	25 237	11 660	19 508	24 988	29 715
Produkce živočišné výroby v Kč/ha	16 038	5 586	6 409	6 584	24 322
Výrobní spotřeba v Kč/ha	36 221	19 519	24 137	28 632	46 010
Provozní dotace a podpory v Kč/ha	9 862	14 409	12 172	8 231	8 561
ČPH v Kč/AWU	732 834	266 402	549 951	801 615	885 904
ČPH v Kč/ha	16 855	9 629	12 013	13 288	20 958
Pramen: ZEMĚDĚLSKÁ ÚČETNÍ DATOVÁ SÍŤ KONTAKTNÍ PRACOVNÍSTĚ FADN CZ					

Závěry:

- Uvažované změny způsobené změnou SZP, národních dotací a politikou OZE i přes negativní změny v provozních dotacích ve všech kategoriích podniků vedou **v souladu se strategickými cíli EU a odtud i cíli Strategického plánu 2023+ k vyrovnávání důchodové nerovnováhy na úrovni ČPH/AWU.**
- To je mj. doloženo i **změnou Gini koeficientu** počítaného pro úroveň provozních podpor, který dosahuje **pro variantu se zavedenou redistribucí** na prvních 150 ha při 23% obálky CRISS hodnotu **0.7765951** a pro srovnání byla vypočtena varianta, ve které by BISS + CRISS byly sloučeny a vyplaceny formou BISS (situace tedy simuluje za identických podmínek „nezavedení platby CRISS“), kdy je dosažena hodnota Gini koeficientu ve výši **0.8250798**.
- Projekce roku 2023, ukazuje i **přes diferencované propady v příjmech napříč kategoriemi podniků, na takovou úroveň příjmů, která je stále nad úrovní zprůměrované báze let 2017-2021** a pohybuje se v rozpětí od +9,2 až do +30 %.
- **Meziroční 40% pokles v národních dotacích v roce 2023 vůči roku 2022 a dále 97% pokles v politice OZE pro rok 2022** vyvolal poměrně významné změny ve skupině větších podniků. Každopádně se jim ale pokles v dotacích za OZE promítl do výraznějšího navýšení produkce z ostatních činností. Tyto změny v podporách, které **nebyly uvažovány v přípravě Strategického plánu, ve výsledku přináší výraznější dopady do struktury příjmů** ve

² Pro rok 2024 nejsou provedeny odhady za velikostní kategorie podle výměry obhospodařované půdy ale pouze za třídy ekonomické velikosti.

srovnání např. s efektem redistributivní platby, zejména u vybraných kategorií podniků. Redistribuce se tedy ve skupině podniků nad 2000 ha podílí na poklesu podpor pouze z 1/4. A kategorie podniků nad **2000 ha** se stále, i přes relativně největší dopad zavedení redistributivní platby, „profiluje“ jako skupina s největší úrovní ČPH/AWU dosahující 129% úrovně průměrného příjmu (tento příjem nezohledňuje mimořádné zdanění příjmů – windfall tax uplatňované v letech 2022 a 2023).

Závěrem je možné tedy konstatovat, že nejen **zavedení redistribuční platby ale celkové nové nastavení SP 2023+ přispělo, i přes nepříznivé a v době přípravy SP těžko predikovatelné podmínky na trhu zemědělských komodit (primárně obilovin a olejnin), k vyšší míře důchodové spravedlnosti mezi jednotlivými velikostními kategoriemi podniků než bez tohoto nového nastavení.**